

SPERANȚA ȘI INTEGRITATEA PERSONALĂ ÎN VREMURILE CRITICE DIN SOCIETATE

Lect. univ. dr. Eugen JUGARU

Institutul Teologic Pentecostal București

ejugaru50@gmail.com

Abstract: Hope and Personal Integrity during Critical Times in Society

This article analyzes two important aspects that can be found in individual and social life, integrity and hope. We have addressed these issues, which are inextricably linked and intrinsically valuable, especially in the difficult times that an individual or a society may go through. The year 2020 was deeply marked by the COVID-19 pandemic and many of our fellows provided examples of integrity, hoped that this terrible threat to life will end and life will flow its normal course. Christian teaching and daily practice emphasize the importance of integrity and hope, so in this article I aimed to highlight this important aspect as well.

Keywords: *integrity, hope, society, moral values, truth*

Când scriu acest articol, o mare parte din populația globului este cuprinsă de îngrijorare și de spaimă, iar mai mult de o treime din populația globului este nevoită să stea în izolare în case de teama pandemiei COVID-19. Ca într-o perioadă de asediu cu un inamic nevăzut, se emit ordine militare, iar deplasările se fac doar pe distanțe scurte pentru cumpărarea alimentelor de bază sau la locul de muncă acolo unde încă nu s-au închis firmele. Străzile metropolelor Londra, Paris, New York sau Berlin, care fremătau odată de viață, acum sunt pustii. Multe țări europene și-au închis granițele, iar altele precum Italia și Spania nu mai fac față cu înmormântarea rapidă a persoanelor decedate. De la un buletin de știri la altul se raportează noi date despre numărul persoanelor infectate cu noul virus precum și despre numărul deceselor provocate de acest virus necruțător. Încă nu se știe exact ce efect va avea această pandemie asupra economiei mondiale și naționale însă veștile sunt cel puțin îngrijorătoare.

Inevitabil că datorită carantinării populației în multe sectoare producerea anumitor bunuri va avea de suferit, rata șomajului va crește iar în consecință va scădea nivelul de trai al populației. Presiunea asupra bugetelor tuturor țărilor este uriașă iar unii dintre semenii noștri cuprinși de disperare, precum a fost și ex-ministrul german al finanțelor pentru statul Hesse, Thomas Schäffer, ajung să-și pună capăt zilelor. Pare că acesta este un scenariu de film însă din nefericire aceasta este realitatea crudă pe care o trăim astăzi.

Într-un astfel de context sumbru se mai poate vorbi despre speranță? Oare biserica va găsi căi de a aduce speranță în viețile oamenilor și de a dovedi că este aproape de cei care trec prin aceste încercări? Consilierii vor găsi suficiente pârghii pentru a liniști sufletele celor disperați? Oare familiile vor ieși mai consolidate sau mai șubrezite din acest coșmar? Toate aceste întrebări deocamdată nu și-au aflat un răspuns categoric însă credem că se vor găsi resursele necesare pentru ca societatea să-și continue parcursul său.

De asemenea, în mare parte, în acest context social special, cetățenii au renunțat pentru o perioadă la limitarea anumitor drepturi constituționale precum dreptul la libera circulație (Art. 25.1) sau dreptul al întruniri publice (Art. 39). Trebuie specificat însă că deși întâlnirile publice deocamdată s-au suspendat, totuși dreptul la libertatea de conștiință¹ nu a fost, și nu poate sub nici o formă să fie suspendat. Articolul 29 (1) din *Constituția României*² afirmă explicit acest lucru: „Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adere la o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale. (2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.” Odată cu scăderea în intensitate a pandemiei COVID-19 este de așteptat ca în mod gradual acele drepturi cetățenești care au fost limitate, să fie din nou reasezate la dispoziția cetățenilor.

Pe de altă parte, această situație critică oferă și posibilitatea ca unii semenii de-ai noștri să se remarce ca oameni integri, cu spirit civic, iar alții să dovedească lipsă de integritate, atitudine speculativă pentru a căuta beneficii incorecte de prosperitate materială.

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, “Religious liberty – a natural human right”, *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2015, pp.595-608.

2 <http://www.cdep.ro/>, data accesării 19.05.2020

Consider că este o legătură strânsă între integritate și speranță în virtutea faptului că integritatea aduce cu sine speranța, iar prin antiteză, lipsa integrității scufundă orice speranță în deznădejde și pesimism.

Importanța integrității cetățenilor în perioade critice

Integritatea ca probitate morală, ca cinste și incoruptibilitate, ar trebui să fie o constantă universală într-o societate democratică. Deși în contextul românesc deseori se vorbește despre o democrație tânără, din perspectivă istorică aspect întru-totul adevărat, nu ar trebui să existe și paradoxul unei figurative democrații infantile. În acest context prin infantilism mă refer la eșecul dezvoltării fibrei morale a cetățeanului, la acea etică circumstanțială și oportunistă care pentru un avantaj imediat și necinstit sacrifică un bine mult mai mare și de perspectivă îndelungată. Carl F. Henry a enunțat verdictul sumbru că teza bunătății esențiale a omului a fost invalidată de realitatea vieții contemporane, această bunătate fiind văzută doar ca „un mit romantic.”³

Atât integritatea cât și lipsa integrității nu țin de vârstă, de poziția omului pe scara socială sau de volumul de informații teoretice pe care acesta le posedă. Situațiile critice din viața socială au creat cadrul ca unii dintre semenii noștri să dovedească tărie de caracter și mult curaj. Astfel este cunoscut cazul lui Martin Luther care în perioada nefastă a secolului al XVI-lea, când a izbucnit ciuma, deși a fost sfătuit de prieteni în anul 1527 să părăsească localitatea sa, Wittenberg, a refuzat acest lucru afirmând că locul păstorului este lângă turmă, adică lângă credincioșii pe care îi păstora. Mai mult, și-a transformat casa în spital pentru îngrijirea celor bolnavi, deși soția sa era însărcinată și ei mai aveau un copil, pe Hans, în vârstă de un an. Ca rezultat al acestei experiențe el a scris tratatul *Este îngăduit să fugi de ciumă?*⁴

Legătura dinte integritate și morală este o legătură profundă, indisolubilă și esențială. Un om integru este un om moral, iar o persoană care dovedește carențe de caracter nu poate fi socotită drept o persoană morală. Conform lui Tom Beauchamp sistemele morale au următoarele

3 Carl F. Henry, *Etica creștină personală*, trad. Agnes Dragomir, Oradea, Cartea Creștină, 2004, p. 197.

4 R. C. Sproul, Stephen J. Nichols, *Moștenirea lui Luther*, Oradea, Scriptum, 2017, pp. 73-74.

caracteristici: sunt ghizi autoritari pentru acțiuni trecând dincolo de preferințe personale, sunt indici descriptivi deoarece includ un cod de comportament și au caracter universal și public.⁵ Aceste reguli morale care ne ghidează viața s-au dezvoltat în urma introspecției și a reflecției, sunt afirmații cu valoare imperativă, ne constrâng și ne determină să acționăm într-un anumit fel și atrag în mod invariabil un sentiment de vinovăție când sunt încălcate.⁶

Crizele de tot felul, fie că vorbim de crize economice, sociale, dezastre sau cataclisme au reliefat mai mult ca niciodată caracterul individului care până la acel moment foarte posibil că a fost camuflat cu mare atenție. Integritatea este ca un gard care ne protejează și ne ferește de cădere în prăpastia ratării destinului, astfel că „este mai bine să înălțăm un gard la marginea prăpastiei decât să clădim un spital pe fundul prăpastiei.”⁷

Nu a trecut foarte mult timp de la scandalul HexiPharma, fără îndoială cel mai cunoscut și mare scandal din industria farmaceutică din care avem de învățat mai multe lecții dureroase. Înșelarea celor 128 de unități sanitare prin cumpărarea dezinfectanților diluați, a biocidelor necesare dezinfectării spațiilor spitalicești a produs pagube majore atât spitalelor cât și pacienților. Sfârșitul tragic al directorului HexiPharma precum și amenzi aplicate, inclusiv desființarea acestei companii au arătat amploarea luată de această mega-înșelăciune.

S-a constatat că lipsa de integritate a unui manager invariabil afectează renumele firmei iar în consecință pierderile firmei respective, atât financiare cât și de dezvoltare nu vor întârzia să apară. Chiar dacă acea firmă pentru o anumită perioadă de timp va avea o dezvoltare economică bună, comportamentul dubios și carențele de caracter ale managerului vor eroda această dezvoltare. Se poate trage concluzia că este în interesul financiar al fiecărei companii să creeze un climat moral corporativ în care fiecare actor, mai vizibil sau mai puțin vizibil să înțeleagă și să urmărească dezvoltarea caracterului, etica și fundamentul acesteia, morala. Se cere a fi creat un cadru propice dezvoltării etice printr-o adevărată „infuzie de valori”, prin integritatea celor care fac parte din executivul companiei, a

5 Tom L. Beauchamp, *Philosophical Ethics: An Introduction to Moral Philosophy*, New York, McGraw-Hill, 1991, pp. 16-19.

6 Francis J. Beckwith, Gregory Koukl, trad. Silvan Guranda, *Relativismul*, Cluj-Napoca, Risoprint, 2013, pp. 251-53.

7 Tim Elmore, *Calitatea de mentor*, Oradea, Life, 2002, p. 140.

celor care dau astfel tonul întregii organizații.⁸ Etica are fără îndoială o valoare practică, iar această valoare se reflectă în deciziile pe care trebuie să le luăm în mod continuu.⁹

O caracteristică a unei persoane integre este puterea pe care o are de a rosti adevărul, de a se situa de partea adevărului în orice împrejurare a vieții. Rostirea adevărului nu este o opțiune ci o obligație, este o îndatorire socială care consolidează orice contract, este chiar „temelia tuturor îndatoririlor sociale” iar rostirea unui neadevăr conduce la prejudicierea societății per ansamblu.¹⁰

În actualul context de pandemie COVID-19 îi apreciem foarte mult pe acei cetățeni de diferite vârste care au dovedit altruism și au făcut gesturi de generozitate și sacrificiu personal. Ne gândim în primul rând la cadrele medicale care s-au autodepășit prin efortul uriaș pe care l-au făcut pentru a salva viețile pacienților infectați cu acest virus nemilos. Apoi, îi avem în vedere pe diverșii întreprinzători care au pus la dispoziția celor care aveam nevoie de spații de carantină aceste spații, sau pe cei care au cumpărat alimente și medicamente pentru bătrânii neputincioși.

Conceptul de speranță din perspectivă creștină

Speranța, alături de credință și dragoste formează mănunchiul virtuților teologice. Etica creștină precum și caracterul creștin înglobează în mod armonios simbioza dintre cele trei virtuți majore. Este o legătură foarte strânsă între aceste virtuți deoarece speranța este bazată pe credința că în cele din urmă binele va învinge, iar acțiunile speranței izvorăsc din dragostea față de Dumnezeu și față de semenii.

Speranța este acea încredere, chiar și în mijlocul celor mai nefavorabile circumstanțe ale vieții, că în cele din urmă aceste vicisitudini se vor sfârși iar viața își va relua cursul său normal, este sentimentul de încredere în rezolvarea pozitivă a unor acțiuni.¹¹ Istoria omenirii este plină de situații critice prin care a trecut omenirea, fie la scară mai restrânsă, regională, fie la scară globală, însă indiferent de magnitudinea acestor crize, în cele din urmă speranța a biruit vicisitudinile.

8 Scott B. Rae, Kenman L. Wong, *Beyond Integrity*, ed. a doua, Grand Rapids, MI., Zondervan, 2004, p. 463-64.

9 Eugen Jugaru, *Afaceri, muncă și credință*, Oradea, Cartea Cărții, 2015, p. 53.

10 Norman Geisler, *Etica creștină*, Oradea, Societatea biblică din România, 2008, p. 85.

11 *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, București, Univers Enciclopedic, 2016, p.1146

Cicatricile care au brăzdat fața omenirii au fost multiple, acestea au cuprins atât calamități naturale precum cutremure, inundații masive sau pandemii, dar și calamități provocate de nesăbuița și lăcomia oamenilor, de dorința de impunere forțată a dominației și a influenței precum au fost luptele locale, regionale sau războaiele care s-au extins la scară globală. În aceste circumstanțe când omenirea a fost greu încercată, totuși au fost oameni care nu și-au pierdut speranța într-un viitor fericit.

Este lesne de observat că în momentele de grea încercare oamenii au reacționat diferit: unii au căzut în cea mai neagră disperare și si-au pus capăt zilelor, alții au păstrat o resemnare tăcută iar alții au dat dovadă de speranță că acele zile negre vor trece iar viața își va relua cursul ei normal.

Istoria creștinismului a dovedit din plin că creștinii au fost oameni ai speranței, însă speranța lor nu a fost ancorată în capacitățile lor, ci în Cineva dincolo de ei, în transcendența divină și în atotputernicia lui Dumnezeu. De asemenea, speranța înseamnă deschidere spre viitor, nimeni nu poate fi credincios în adevăratul sens al cuvântului dacă nu împărtășește speranța în controlul lui Dumnezeu asupra evenimentelor, asupra istoriei și în cele din urmă asupra răscumpărării întregii creații.

Atât speranța, credința cât și dragostea, din perspectivă creștină, sunt centrate asupra lui Dumnezeu. Din acest punct de vedere putem spune că speranța se bazează pe *controlul* lui Dumnezeu asupra vieții și a evenimentelor, credința pe *autoritatea* lui Dumnezeu asupra întregii creații, iar dragostea pe *prezența* lui Dumnezeu alături de oameni.¹² În controlul pe care-L exercită Dumnezeu asupra omenirii El dirijează evenimintele, canalizează întâmplările în așa fel încât toate acestea să împlinească planul Său divin. În autoritatea Sa, El pune hotar răului, care altfel ar depăși orice imaginație omenească. În această privință, neprihănitul Iov este clasicul exemplu vetero-testamentar al credinciosului care suferă necazurile pricinuite de vrăjmaș, însă și în cazul acesta încercarea este limitată de atotputernicia divină.

Din perspectiva învățaturii creștine, speranța este bazată pe promisiunile lui Dumnezeu prezentate în Scripturi. Aceste promisiuni care cuprind atât referiri la viața pământească cât și referiri la viața veșnică sunt făcute de către Dumnezeu, prin bunăvoința Sa divină și se bazează pe caracterul Său. El este prezentat în scrierile sfinte ca Dumnezeul

12 John M. Frame, *Systematic Theology*, Phillipsburg, New Jersey, P&R Publishing, 2013, p. 956.

speranței (Romani 15:13), Cel care nu ispitește (Iacov 1:13) și care nu poate să mintă (Evrei 6:18). Cea mai profundă speranță a creștinilor trece dincolo de lumea vizibilă și se ancorează în promisiunile vieții veșnice, este speranța bazată pe învierea lui Isus Hristos. Pentru teologul Emil Brunner speranța este o caracteristică a creștinului deoarece nimeni nu poate să se pretindă că este creștin dacă nu are speranță în viitor.¹³

Speranța, ca și caracterul, nu are de-a face cu vârsta sau cu erudiția oamenilor, ci cu încrederea puternică în promisiunile Sale. De asemenea speranța nu poate să fie ascunsă, ea se arată în exterior în special în momentele dificile ale vieții. Vizibilitatea speranței se remarcă în mod deosebit prin dragostea îndreptată spre semenii.

În limba greacă termenul „dragoste” are valențe multiple. Astfel că se face diferență între dragostea dintre prieteni (gr. *phileo*), dragostea ca amor, ca pasiune puternică (gr. *eros*), dragostea ca afect dintre membrii familiei (gr. *storge*) și dragostea dezinteresată (gr. *agape*), acel tip de dragoste care nu ține cont de calitățile persoanei iubite, care nu este un sentiment trecător și care ține în primul rând de voința de a iubi. Agape nu este un tip de dragoste naivă, ci o dragoste care în mod intenționat vrea să facă bine unei persoane care nu poate pretinde acest lucru. Acest tip de dragoste de multe ori neînțeles de către semenii noștri este rezultatul speranței creștinului în promisiunile și în atotprezența lui Dumnezeu.

Speranța în ciuda vicisitudinilor vieții – perspectiva lui Viktor Frankl

Viktor Frankl (1905-1997), profesor de neurologie și psihiatrie la Universitatea din Viena, a petrecut mai mulți ani în diferite lagăre de concentrare naziste în timpul celui de al Doilea Război Mondial. El nu a studiat doar teoretic, din exterior, problema disperării ci el însuși a trecut prin toate fazele deznădejzii și a descris aceste experiențe personale în cartea *Omul în căutarea sensului vieții*.¹⁴ Frankl a căutat să identifice acel sens al vieții, chiar și în suferință, care-l determină pe om să dorească să trăiască.

Din experiența pe care Frankl a trăit-o a identificat trei stadii ale reacțiilor psihologice ale deținutului. Primul stadiu reprezenta șocul pe

13 Emil Brunner, *Dogmatics III*, Cambridge, James Clarke & Co., 2002, p. 17.

14 Viktor E. Frankl, *Omul în căutarea sensului vieții*, trad. Silvan Guranda, București, Meteor Press, 2009.

care-l experimenta proaspătul deținut când se confrunta cu viața din lagăr.¹⁵ Trierea se făcea încă de la coborârea din tren, pe peron, acolo doctorul călău Josef Mengele, printr-un simplu gest cu degetul spre dreapta sau spre stânga trimitea proaspeții deținuți fie spre camera de gazare, fie spre baia comună iar apoi spre barăcile lagărului. Deși tuturor deținuților le trecea prin minte gândul sinuciderii, Frankl și-a jurat sieși „să nu se arunce în sârme”, adică să nu atingă gardul electrificat care înconjura lagărul pentru a-și curma chinul vieții din lagăr.¹⁶

Al doilea stadiu, care survenea după câteva săptămâni de detenție, era cel în care deținutul cădea în apatie, era stadiul când sentimentele începeau să se erodeze, când ajungea să devină indiferent la ce se întâmpla în jurul său, chiar și la jignirile și la bătăile primite pe nedrept și cu regularitate. În acest stadiu când un coleg de baracă murea, ceilalți luau ce mai puteau de la defunct: o haină, o pereche de șireturi, papucii sau resturile unei mâncări de cartofi. Chiar Frankl a ajuns să se mire de indiferența care continua să-i marcheze existența mizerabilă. Această stare de apatie devenea de fapt „un mecanism de autoapărare necesar.”¹⁷ Deținuții epuizați fizic datorită muncii inumane și a alimentației precare își căutau diferite refugii mentale fie în amintirile din trecut, fie în religie, în ședințe de spiritism, în tot felul de discuții cu iz științific sau în contemplarea îndelungată, pe calea amintirilor și a memoriei, a ființei iubite. Viața interioară a deținutului devenea tot mai intensă, iar natura era privită cu alți ochi de către acesta. Atunci, mărturisea Frankl, că a înțeles că izbăvirea este „prin dragoste și în dragoste”.¹⁸

O altă cale de evadare mentală din iadul lagărului era refugiul în spectacolele improvizate de deținuți precum și în umorul involuntar. Marea bucurie a lui Frankl și a altor deținuți a fost când a fost mutat din lagărul de la Auschwitz într-un alt lagăr, mai mic, dar care, spre ușurarea deținuților, „nu avea horn”.¹⁹ Chiar și evenimentul nefericit când cineva era bolnav devenea motiv de bucurie pentru că avea voie să rămână chircit în baracă pe scândurile patului și să nu participe la instrucția și

15 Ibidem, p. 24.

16 Ibidem, p. 34.

17 Ibidem, p. 43.

18 Ibidem, p. 51.

19 Un lagăr cu horn era de fapt un lagăr cu crematoriu unde nenumărați deținuți își aflau sfârșitul.

la munca inumană a celorlalți deținuți. În lagărul de concentrare Frankl a descoperit că munca, suferința și contemplarea sunt trei modalități pentru aflarea scopului vieții.²⁰

Lecția de psihologie pe care a învățat-o și pe care a transmis-o mai departe Frankl a fost că cei care au căzut pradă „influențelor degenerative din lagăr” au fost deținuții care și-au pierdut consecvența față de sinele moral și spiritual.²¹ O altă legătură tot de ordin psihologic enunțată de Frankl, care își dovedește veridicitatea și în contextul pandemiei cu noul Coronavirus, este cea dintre sistemul imunitar și starea sufletească a individului. El remarcă faptul că cu cât speranța individului este mai mare cu atât se fortifică și sistemul imunitar, iar cu cât se diminuează curajul și speranța cu atât se diminuează și rezistența sistemului imunitar.²²

Al treilea stadiu al reacțiilor sufletești era un fel de depersonalizare a deținutului după eliberarea din lagăr. Când a sosit în sfârșit marea eliberare la care visau toți deținuții, aceștia s-au trezit față în față cu o realitate pe care nu mai erau obișnuiți să o trăiască. Ei nu erau obișnuiți cu amabilitatea gardienilor, care s-au metamorfozat brusc în oameni amabili care, culmea, ofereau țigări deținuților și le vorbeau foarte frumos. Foamea cruntă îndurată pe perioada prizonieratului îi făcea pe foștii deținuți, când aveau ocazia să servească masa, să nu se mai poată opri din mâncat, chiar și după ce stomacul lor era plin. Pe lângă consumul excesiv de mâncare, fostul deținut nu se putea opri din a spune mereu și mereu despre iadul lagărului prin care a trecut. Această descărcare verbală era și consecința faptului că în lagăr nu avea dreptul să vorbească, nu putea să-și descarce sufletul pentru a-și exprima vizibil stările care-l încercau. Depersonalizarea unora dintre deținuți era observată prin faptul că ei înșiși au ajuns să devină inumani, insensibili și duri cu semenii lor, o atitudine care reprezenta o refulare a unor vieți și destine ratate datorită detenției.

Pentru Frankl eliberarea spirituală a venit la câteva zile după eliberarea fizică din lagăr, când fiind pe un câmp înflorit, a privit cerul îndelung, a căzut în genunchi și a rostit versetul care reflecta realitate pe care tocmai o experimentase: „În mijlocul strămtorării am chemat pe

20 Frankl, *Omul în căutarea sensului vieții*, p. 80.

21 Ibidem, p. 83.

22 Ibidem, p. 88.

Domnul. Domnul m-a ascultat și m-a scos la loc larg” (Psalmi 18:5).²³ Concluzia pe care el a tras-o este că principala preocupare a omului nu este de natură materială, nu este nici de a evita durerea sau de a căuta plăcerea, ci de a vedea că viața are sens.

Jürgen Moltmann exponentul teologul speranței

Jürgen Moltmann a fost un teolog luteran german din secolul al XX-lea care a pus un accent deosebit pe importanța speranței din perspectivă creștină și pe rolul activ pe care creștinii trebuie să-l joace în societate pentru schimbarea în bine a acesteia. Ca și Viktor Frankl, Moltmann a luat contact cu ororile celui de-al Doilea Război Mondial, ajungând să fie luat prizonier de către trupele britanice între anii 1945 – 1947 și să fie transferat în mai multe lagăre. În acest context sumbru Moltmann a avut timp să reflecteze profund asupra sensului și destinului vieții.

Conform perspectivei lui Moltmann, mesajul bisericii trebuie să fie unul de proclamare, de încurajare și susținere a transformării sociale. Supranumele de teolog al speranței i-a fost acordat în special datorită publicării în anul 1964 a lucrării *Teologia speranței*, considerată una dintre cele mai remarcabile lucrări scrise în secolul al XX-lea. Din punctul său de vedere omul nu este doar un spectator pasiv la evenimentele ce au loc, ci el are un rol determinant și activ în societate. El trebuie să fie un mesager al dreptății și un apărător al creației lui Dumnezeu.

Lentila prin care Moltmann privește speranța nu este neapărat una eshatologică clasică ci mai degrabă una existențială, o răscumpărare prezentă a umanității. Hristos înviat, Cel care aduce speranță, este prezent în fiecare moment al istoriei, nu doar în trecut și nici exclusiv în viitor la evenimentul parusiei sau al judecății finale. Chiar și învierea lui Hristos, deși a avut loc în trecut, este interpretată de Moltmann într-o cheie apocaliptică, a învierii generale eshatologice.

Moltman abordează marea temă a speranței apelând la marile națiuni biblice, de la Geneza până la Apocalipsa. Mesajul speranței este unul cert și legitim pentru că este bazat pe credințioșia lui Dumnezeu care în Vechiul Testament a eliberat pe poporul Israel din robia egipteană iar în Noul Testament L-a înviat pe Isus Hristos dintre cei morți. Pentru Moltman legitimitatea învierii lui Hristos este dată de învierea finală a

23 Ibidem, p. 101.

credincioșilor în eshaton. Dumnezeu nu este doar „Dumnezeu cu noi” nici „Dumnezeu deasupra noastră” ci prin prisma speranței este Dumnezeu care face promisiuni, El este „Dumnezeu înaintea noastră.”²⁴ Din această perspectivă atemporală a lui Dumnezeu, creștinismul are un rol important de jucat în societate în momentul prezent pentru că nivelează diferențele sociale, de rasă, de educație sau de cultură creând o nouă umanitate și o nouă etică. Astfel, conform teologiei lui Moltmann, biserica nu este o instituție istorică ci este sacramentul speranței lui Dumnezeu pentru lume. Creștinismul în adevăratul sens trebuie să fie o religie a speranței, a viitorului care proclamă o hermeneutică politică, o evanghelie socială, dar mai presus de orice o evanghelie spirituală. Această perspectivă spirituală însă nu este suficient de articulat dezvoltată de Moltmann, accentul major fiind pus pe transformarea socială. Prin lucrarea sa, Moltmann aduce o contribuție importantă în spectrul speranței într-un viitor mai bun însă se îndepărtează prea mult de hermeneutica biblică prin dezvoltarea unei filosofii hegeliene asupra speranței.

Concluzii

Integritatea și speranța sunt două elemente principale pe care le apreciem la semenii noștri, iar acest tandem exercită asupra noastră un magnetism aparte. Firește că oricine dorește să se afle în proximitatea persoanelor care degajă speranță în orice circumstanță a vieții și care dovedesc probitate în privința caracterului.

Anul 2020 a adus o criză în domeniul sănătății de proporții globale, pandemia COVID-19, criză ce ne-a afectat pe toți într-o măsură mai mare sau mai mică. În aceste circumstanțe, am putut remarca oameni cu caracter puternic, integri, dar și oameni care au încercat prin varii modalități să speculeze teama semenilor noștri pentru obținerea unor beneficii personale ilicite. În egală măsură am întâlnit concetățeni care s-au lăsat dominați de teamă, dar și semeni care au privit cu speranță spre ziua când va dispărea amenințarea COVID-19, semeni care s-au implicat în acte de caritate și au adus speranță în jurul lor.

În cuprinsul acestui articol am accentuat de asemenea și importanța libertăților de care beneficiază cetățenii țării precum libertatea

²⁴ „Jurgen Moltmann and His Theology of Hope”, editor în *The Springfielder*, Iunie 1970, Vol XXXIV, Nr. 1, Illinois, 1970, p. 19.

de deplasare, de întrunire sau de conștiință. Deși deplasarea persoanelor a fost mult restrânsă prin ordonanțe militare și prin hotărâri guvernamentale, deși întrunirile publice, inclusiv cele cu caracter religios au fost suspendate pentru o perioadă limitată de timp, totuși libertatea de conștiință nu a fost și nu trebuie limitată vreodată. Domeniul libertății de conștiință este inviolabil, este consacrat prin diverse instrumente de ordin juridic și politic în statele democratice, iar în Europa garantarea acestei libertăți „este în prima linie a preocupărilor.”²⁵ Pentru acest drept fundamental, oamenii și-au riscat libertatea, au luptat și s-au jertfit deoarece au considerat că acest drept important este la fel de necesar ca aerul pe care-l respiră.

În privința speranței creștine, aceasta este bazată pe Cuvântul lui Dumnezeu, pe caracterul și pe promisiunile Sale. Sunt paradigmatiche exemplele celor care au traversat perioade deosebit de sumbre în viața lor, precum Viktor Frankl și Jürgen Moltmann care au cunoscut ororile celui de-al Doilea Război Mondial. Ei au supraviețuit acestei conflagrații mondiale și au extras învățăminte prețioase pentru ei și pentru umanitate. Tema despre integritate și speranță și libertatea de conștiință este mereu actuală²⁶, este importantă în orice tip de societate și ne oferă ocazia introspecției spre a aduce îmbunătățiri personale și sociale.

Bibliografie

- BEAUCHAMP, L. Tom, *Philosophical Ethics: An Introduction to Moral Philosophy*, New York, McGraw-Hill, 1991.
- BECKWITH, J. Francis, Gregory Koukl, trad. Silviu Guranda, *Relativismul*, Cluj- Napoca, Risoprint, 2013.
- CORLĂȚEAN, Titus, „Libertatea de conștiință și religioasă în contextul securității internaționale”, *Jurnalul libertății de conștiință*, Les Arcs, IARSIC, 2016
- BRUNNER, Emil, *Dogmatics III*, Cambridge, James Clarke & Co., 2002.

²⁵ Titus Corlățean, „Libertatea de conștiință și religioasă în contextul securității internaționale”, în *Jurnalul libertății de conștiință*, Les Arcs, IARSIC, 2016, p. 36

²⁶ Ioan-Gheorghe Rotaru, “Freedom of Religion, Always a Hot Issue”, *Jurnalul Libertății de Conștiință (Journal for Freedom of Conscience)*, Ioan-Gheorghe Rotaru, Dragoș Mușat, (eds.), Editions IARSIC, Les Arcs, France, 2017, pp.545-550.

- ♦ ****Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, București, Univers Enciclopedic, 2016. ELMORE, Tim, *Calitatea de mentor*, Oradea, Life, 2002.
- ♦ FRAME, M. John, *Systematic Theology*, Phillipsburg, New Jersey, P&R Publishing, 2013.
- ♦ FRANKL, E. Viktor, *Omul în căutarea sensului vieții*, trad. Silvian Guranda, București, Meteor Press, 2009.
- ♦ GEISLER, Norman, *Etica creștină*, Oradea, Societatea biblică din România, 2008.
- ♦ HENRY, F., Carl, *Etica creștină personală*, Oradea, Cartea Creștină, 2004.
- ♦ JUGARU, Eugen, *Afaceri, muncă și credință*, Oradea, Cartea Cărții, 2015.
- ♦ SCOTT, Rae, B.,; WONG, Kenman L., *Beyond Integrity*, ed. a doua, Grand Rapids, MI., Zondervan, 2004.
- ♦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Religious liberty – a natural human right", *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2015.
- ♦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Freedom of Religion, Always a Hot Issue", *Jurnalul Libertății de Conștiință (Journal for Freedom of Conscience)*, Ioan-Gheorghe Rotaru, Dragoș Mușat, (eds.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2017.
- ♦ SCOTT, Rae, B., ; WONG, Kenman L., *Beyond Integrity*, ed. a doua, Grand Rapids, MI., Zondervan, 2004.
- ♦ SPROUL, R. C., Stephen J. Nichols, *Moștenirea lui Luther*, Oradea, Scriptum, 2017.